

Pakket 4: Hoe komen politieke beslissingen tot stand

Wat zijn de stappen tussen een (politek) idee en een concrete uitvoering die we ervaren in ons dagelijkse leven? En wat speelt allemaal mee? Hoe kunnen we buiten de verkiezingen om ook nog invloed hebben op beslissingen?.

Inhoud

Pakket 4: Hoe komen politieke beslissingen tot stand	1
Deze vorming geven: een handleiding	3
Inhoud	3
Wat kan je verwachten? Doel en doelgroep.....	3
Rol begeleider	3
Vormingsplan	5
Checkin (2 opties).....	5
Deel 1: de politieke partijen.....	5
Deel 2: de beslissing	6
Deel 3: de praktijk	8
STAP 1: verkiezingen	8
STAP 2: een coalitie en een plan voor 6 jaar.....	8
STAP 3: een concreet voorstel	8
STAP 4: waar kunnen we ook na de verkiezingen nog over meepraten?.....	9
Nabespreking	9
Besluit.....	9
Materiaaloverzicht	10
Aanvullingen.....	10

Deze vorming geven: een handleiding

Inhoud

In deze vorming gaan we aan de ene kant het formele proces bekijken om politieke beslissingen te nemen, om daar dan de informele invloeden naast te zetten.

Deelnemers ervaren in verschillende stappen aan de hand van een eenvoudig voorbeeld de weg van een politiek besluit, en krijgen dan in een tweede fase te zien waar de externe invloeden soms door deze 'ideale' weg komen fietsen.

Voorafgegaan door

- Politiek, niets mee te maken?
- Baas in België: wie bepaalt wat?
- Hoe zit onze democratie in elkaar? > bekijk op voorhand de mogelijk overlap en maak een keuze in functie van je doelgroep.

Mogelijk vervolg

- Een klare kijk op politieke partijen

PROBEER DEZE IN DE RAADZAAL VAN JE GEMEENTE TE ORGANISEREN!!

Wat kan je verwachten? Doel en doelgroep.

Doelgroep: deelnemers die wel interesse hebben in politieke thema's, maar niet altijd begrip hebben voor de traagheid en complexiteit van het politieke systeem (en daardoor misschien ook minder vertrouwen hebben in politici).

De deelnemers

- kunnen de formele weg van een politiek besluit in hun eigen woorden uitleggen
- kunnen informele invloeden benoemen die meespelen in politieke besluitvorming
- kunnen benoemen waarom politici niet altijd doen wat ze beloven in verkiezingstijd
- zijn gemotiveerd om ook buiten het stemhokje deel te nemen aan 'het politieke'.

Rol begeleider

In deze vorming is het belangrijk dat deelnemers mee zijn in het verhaal, maar dat het toch a-politiek genoeg is dat er geen afleiding komt door inhoudelijke discussies. Het gaat om de techniciteit en complexiteit van het proces begrijpen, en daar begrip voor hebben, maar ook manieren zien om daar op in te grijpen.

Vormingsplan

Vorbereiding:

- lokaalopstelling: grote tafel in het midden, 1 stoel per deelnemer errond.
- Materiaal afdrucken en klaarleggen
- Filmpje (met projectie) klaarzetten
- Affiche groot afdrucken
- Lege naamstickers

Checkin (2 opties)

OPTIE 1: Stellingen

- 'Als politici verkozen zijn, is het aan hen en moeten we hen vertrouwen dat ze dat goed gaan doen. Daarvoor dienen verkiezingen.' > Primaat vd politiek
- 'Politici beloven dingen om verkozen te worden maar zijn eigenlijk niet van plan om dat uit te voeren.'

OPTIE 2: woordenwolk

Pols bij de groep wat leeft: wat associëren ze met politieke beslissingen?

(woordenwolk in mentimeter bv, of gewoon op een flap)

Op basis van deze woorden pols je hoe de deelnemers zich positioneren tov dit thema (handig bij een nabespreking of tussentijdse bespreking. Voer alvast een kort verduidelijkend gesprek met hen (waarom dit woord, wat bedoel je hiermee?) zonder een discussie te starten.

Leg link naar doel van de vorming: we willen met deze vorming aan de ene kant duidelijk maken waarom het complex, soms traag en vaak frustrerend is, maar ook waarom dat niet slecht is. Aan de andere kant onderzoeken we welke externe invloeden meespelen, en hoe wij daar deel van kunnen uitmaken.

Deel 1: de politieke partijen

Jullie worden verdeeld in 5 groepen: 4 politieke partijen met elk een andere ideologie, en 1 'publieke opinie'. > **partijkaarten (bijlage 1)**

Partij 1: Vind het belangrijk dat er zo weinig mogelijk regels zijn: liever geen verbod of beperking, mensen moeten zelf verantwoordelijkheid nemen. Dat is de beste manier om innovatie en welvaart te creëren, en dat zijn de twee andere waarden die ze hoog in het vaandel dragen.

Partij 2: Vind dat we de schade die we toebrengen aan natuur en leefomgeving moeten rechtzetten: ontharden, oog voor alles wat leeft, gezonde voeding en groene leefomgeving: allemaal belangrijk.

Partij 3: Gelijke kansen voor iedereen, en daarvoor een beetje solidair zijn met 'zwakkeren' (mensen met een beperking, in armoede, ouderen, kinderen, ...). Het omgekeerde van het recht van de sterkste dus.

Partij 4: wil de dingen het liefst houden zoals ze nu zijn: veranderingen brengen mensen in de war en verbreken sociale cohesie. Laat het dorp het dorp zijn, of de stad de stad zijn, en richt het beleid op de mensen die daar wonen.

Bij de **publieke opinie** worden verschillende rollen uitgedeeld: de media, verschillende belangengroepen, lobbygroepen, en 1 altijd ontevreden kiezer. > **lijst bijlage 2**

Elke groep zet zich even apart om kennis te maken en rollen te verdelen/een vertegenwoordiger aan te duiden (15 min)

Opdracht partijen: maak concreet wat de ideologie van jouw partij wil zeggen voor gemeentelijk beleid (bevoegdheden: politie, ruimte, lokaal onderwijs en cultuur/jeugd/sport, ...) en maak je herkenbaar voor anderen met naamkaartjes. Vul de **fiche in! Bijlage 3**

Opdracht 'Publieke opinie:

- verdeel de rollenkaartjes onder elkaar
- Bedenk alvast wat jullie vinden van **enkele hot items** tijdens de komende verkiezing.

Na het overleg stelt elke partij kort voor waar ze voor staan.

Dit is deel 1 van de politieke beslissingen: mensen verzamelen zich rond een ideologie, en proberen die te vertalen naar een lokaal programma.

Deel 2: de beslissing

Stap 1: kort filmpje: een beslissing (Bijlage 4)

Bekijk het filmpje waarin het proces van een 'gewone' beslissing wordt verteld.

(Herkenbaar?)

Eigenlijk zien we hetzelfde proces ook in politieke beslissingen, alleen zijn er

- enkele elementen die het moeilijker maken (vertegenwoordiging ipv mee discussiëren, grotere, complexere budgetten, moeilijkere beslissingen en grotere gevolgen)
- en enkele die het 'reguleren' (zorgen dat iedereen telt, bescherming minderheden, afbakenen beleidsniveaus...)

Stap 2: zelfde filmpje maar dan over politieke beslissingen

Ga even in op de elementen die het complexer maken:

- Verkiezingen: je kan niet met iedereen samen alle beslissingen nemen. In onze democratie werken we dus met een vertegenwoordiging van mensen: we kiezen mensen waarvan we erop vertrouwen dat ze in eer en geweten de juiste beslissingen gaan proberen te nemen voor ons.
- BBC/coalities: na de verkiezingen moet er met de verkozenen een plan opgemaakt worden tot aan de volgende verkiezingen. De partijen die EN samen een meerderheid kunnen vormen, EN tot een gezamenlijk plan (Beleids- en BeheersCyclus) kunnen komen vormen samen een coalitie.
- Beleidsniveaus: sommige beslissingen kunnen niet door een gemeente genomen worden, omdat een andere overheid ervoor bevoegd is (bijvoorbeeld minimumlonen, sociale zekerheid, ...). [De bevoegdheden van de gemeenten | Belgium.be](#)
- Budget: in realiteit is er weinig financiële speelruimte voor nieuwe ideeën buiten het BBC, ook vanwege vele 'vaste kostenposten' die een gemeente heeft. Dat wil niet zeggen dat je op gemeentelijk vlak weinig kan realiseren! Maar vaak zijn het toch vooral keuzes op een langere termijn.

Waar kan een gemeentebestuur wel een verschil maken?

Als je binnenkort een keuze maakt om te gaan stemmen, loont het de moeite om je bij elke partij volgende vragen te stellen:

- Hoe kijkt deze partij naar openbare ruimte? Eerder functioneel, of als sociale ontmoetingsplek?
- Wat met mobiliteit? Welke plaats krijgen voetgangers, fietsers, auto's... en in welke volgorde?
- Hoe kijken ze naar betrokkenheid van burgers? Worden die actief bevraagd, of zelfs betrokken bij het lopende beleid? Worden burgerinitiatieven ondersteund? Of gewoon gedoogd?
- Hoe kijken ze naar hun relatie met het verenigingsleven: leven en laten leven, samenwerken of in dienst van de gemeente?
- Andere thema's waar een bestuur keuzes in kan maken: sociale toeslagen, afvalbeleid, opvang van vluchtelingen, ...

Deel 3: de praktijk

We brengen het filmpje nu in praktijk. Het is niet de bedoeling om er een acteer oefening van te maken, dus je mag dit zeker wat 'meta' benaderen. Met andere woorden: de mensen hoeven de personages niet te spelen, maar we vragen hen wel om zich in te leven in de positie en het standpunt van hun personage.

STAP 1: verkiezingen

We hebben virtueel verkiezingen gehad, en daar is de volgende uitslag uit gekomen:

(zie bijlage 5, als ik nog tijd heb)

Partij 1: 1 zetel

Partij 2: 5 zetels

Partij 3: 2 zetels

Partij 4: 6 zetels > initiatiefrecht om een meerderheid te proberen vormen

STAP 2: een coalitie en een plan voor 6 jaar

We houden 15 minuten onderhandelingspauze, waarna een coalitie moet gevormd zijn met een basis programma.

Groepsdiscussie:

- wat nu: wie kon met wie door een deur, en wat wil dat zeggen voor hun programma?
- Wat zijn randelementen die het moeilijker maken?
 - o Beperkte bevoegdheden
 - o Beperkt geld
 - o Tegengestelde belangen
 - o ...
- Wie heeft welke toegevingen moeten doen?
- Heeft de grootste partij een coalitie kunnen vormen? (Is dit democratisch?¹)

STAP 3: een concreet voorstel

We doorlopen de cirkel verder: er is een voorstel (een straat kan heringericht worden, vorige legislatuur is daar een bedrag voor opzij gezet. Handelaars willen graag parking, buurtbewoners soms ook maar zijn bang van overlast, sommigen willen liever groen en gezellig pleintje om elkaar te ontmoeten.

¹ Dit is zeker democratisch: om een coalitie te vormen heb je voldoende 'common ground' nodig. Als die er niet is, kan je besluiten dat een meerderheid van de bevolking zich niet wil laten vertegenwoordigen door deze partij.

(METHODIEK): discussiëren over het voorstel, publieke opinie probeert via 'kanskaarten' te beïnvloeden

Wat speelt mee? Wie heeft kunnen meespreken? Naar wie is geluisterd? Wie is genegeerd? Wat heeft het gehaald? Is dat billijk/fair/...

STAP 4: waar kunnen we ook na de verkiezingen nog over meepraten?

We leggen de tekening van het politieke beslissingsproces in het midden van de tafel, en proberen met de groep te bekijken op welk moment en op welke manier je als niet verkozen nog kan ingrijpen op de beslissing.

We maken daar onderscheid tussen lobbywerk, publiek protest, (media)campagne, rechterlijke weg...

Nabespreking

Hoe kijk je hier nu naar?

Meer begrip? Meer frustratie?

Alternatieven die het democratischer zouden kunnen maken?

Besluit

Onthouden:

- Er is niets geheim aan het besluitvormingsproces: het is eigenlijk allemaal heel logisch, maar wel complex vanwege de vele belangen die meespelen
- De complexiteit kan frustrerend zijn, maar zorgt er wel voor de de grootste gemene deler vertegenwoordigd blijft, en rechten niet zomaar kunnen worden afgenomen
- Het blijft de moeite om te gaan stemmen, ook al stem je voor een partij die niet in de meerderheid komt
- Je kan op elk moment als burger nog mee invloed uitoefenen (en dat gaat het beste als je samenwerkt)

Materiaaloverzicht

Bijlage 1: partijkaarten

Bijlage 2: rollen/kanskaarten

Bijlage 3: partijfiche

Bijlage 4: filmpje (beslissing/politieke beslissing)

Bijlage 5: Poster met de route van een besluit

Aanvullingen

Plan B is een spel van De Aanstokerij dat de realiteit van de complexiteit van politieke besluitvorming laat ervaren. Een aanrader!

Daarnaast heeft De Aanstokerij ook nog enkele ervaringsspelen waarin het proces van politieke besluitvorming wordt nagebootst (zowel op gemeentelijk als op federaal/Vlaams niveau)

Bataljong heeft deze cyclus ook uitgebreid uitgelegd op hun website: <https://bataljong.be/boost-je-kennis/verkiezingen-2024/beleids-en-beheerscyclus>